

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
9 päivänä lokakuuta 1997 *

Asiassa C-163/95,

jonka House of Lords on saattanut tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkittamisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Elsbeth Freifrau von Horn

vastaan

Kevin Cinnamond

ennakkoratkaisun edellä mainitun 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32) 21 artiklan tulkinnasta, sellaisena kuin yleissopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1; ensin mainittu yleissopimus muutoksineen, s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä 25 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1) sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1), sekä viimeksi mainitun, 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyn yleissopimuksen 29 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Ragnemalm sekä tuomarit G. F. Mancini (esittelevä tuomari), P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray ja G. Hirsch,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Loutermann-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— von Horn, edustajanaan solicitor-toimisto Forsythe, Saunders ja Kerman,

— Cinnamond, edustajinaan Nicholas Forwood, QC, ja barrister Peter Brunner, solicitor David Henshallin valtuuttamina,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Treasury Solicitor's Departmentin virkamies Lindsey Nicoll, avustajanaan barrister David Lloyd Jones,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Nicholas Khan,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Cinnamondin, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja komission 24.4.1996 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.5.1996 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 House of Lords on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 25.5.1995 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 29.5.1995, tuomioistui-
men toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan
27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteis-
öjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla kaksi
ennakkoratkaisukysymystä tämän yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32, jäl-
jempänä Brysselin yleissopimus) 21 artiklan tulkinnasta, sellaisena kuin yleissopi-
mus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja
Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9 päivänä lokakuuta
1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1, Brysselin yleissopimus muu-
toksineen, s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä 25 päivänä lokakuuta 1982 teh-
dyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1) sekä Espanjan kuningaskunnan ja Por-
tugalin tasavallan liittymisestä 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyllä
yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1, jäljempänä San Sebastianin yleissopimus),
sekä San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklan tulkinnasta.

- 2 Nämä kysymykset on esitetty von Hornin, jonka kotipaikka on Portugalissa, ja
Cinnamondin, jonka kotipaikka on Yhdistyneessä kuningaskunnassa, välisessä
riita-asiassa, jossa kyse on von Hornin Cinnamondilta vaatimasta rahasummasta,
joka vastaa gibraltarilaiselle yhtiölle myytyjen kiinteistöyhtiön osakkeiden kauppahintaa.

- 3 Cinnamond nosti 27.8.1991 von Hornia vastaan kanteen Tribunal de Circulo de
Portimãossa (Portugali) vaatien sen toteamista, ettei hän ollut velvollinen maksa-
maan von Hornille 600 000 Englannin punttaa (GBP) tai vastaavaa määrää escu-
doina. Von Horn nosti tämän oikeudenkäynnin yhteydessä vastakanteen vaatien
maksumääräystä ja sen toteamista, että Cinnamond oli velvollinen maksamaan
hänelle 600 000 GBP.

- 4 Von Horn nosti 9.11.1992 High Court of Justicessa kanteen, joka annettiin Cinnamondille tiedoksi 18.11.1992, saadakseen 600 000 GBP ensisijaisesti maksuna osakkeiden myynnistä tai toissijaisesti vahingonkorvauksena. Cinnamond vetosi 27.11.1992 siihen, että kyseisellä tuomioistuimella ei ollut toimivaltaa. Asian käsittelyn keskeyttämisestä määrättiin 5.3.1993. High Courtin tuomari hyväksyi 21.4.1993 von Hornin asian käsittelyn keskeyttämisestä tekemän valituksen. Cinnamond haki muutosta tähän päätökseen Court of Appealissa, joka hylkäsi valituksen 25.2.1994 antamallaan tuomiolla. House of Lords antoi 19.7.1994 Cinnamondille muutoksenhakuluvan.
- 5 Koska House of Lords katsoi, että oikeusriidassa oli kyse Brysselin ja San Sebastianin yleissopimusten tulkintaan liittyvistä kysymyksistä, se lykkäsi asian käsitte-
lyä ja esitti yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”Tilanteessa, jossa

- a) kahdessa sopimusvaltiossa on vireillä oikeudenkäynti samaa asiaa koskevista kanteista samojen asianosaisten välillä;
- b) järjestyksessä ensimmäinen kanne nostettiin sopimusvaltiossa A ennen kuin Brysselin yleissopimus ja/tai mikään muu tapauksiin soveltuvista yleissopimuksista tuli voimaan siinä valtiossa;
- c) järjestyksessä toinen kanne nostettiin sopimusvaltiossa B Brysselin yleissopimuksen 2 artiklan mukaisesti sen jälkeen, kun Brysselin yleissopimus ja/tai jokin muu yleissopimuksista oli tullut voimaan sekä valtiossa A että valtiossa B;

ja ottaen huomioon San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklan 1 kappale ja vastaavat artikkelit muissa tapaukseen soveltuviissa yleissopimuksissa sekä Brysselin yleissopimuksen (sellaisena kuin se on muutettuna) 21 artikla, niin

- 1) sisältyykö Brysselin yleissopimukseen (sellaisena kuin se on muutettuna) ja/tai johonkin muuhun tapaukseen sovellettavaan yleissopimukseen sääntöjä siitä, voidaanko tai pitääkö asian käsittely keskeyttää valtiossa B käytävässä oikeudenkäynnissä tai jättää asia tutkimatta sillä perusteella, että asiasta on vireillä oikeudenkäynti valtiossa A, ja jos sisältyy, niin millaisia sääntöjä;

sekä erityisesti

- 2) pitääkö sen tuomioistuimen tai voiko se tuomioistuin, jossa kanne on myöhemmin nostettu, sen ratkaisemiseksi, onko asia jätettävä tutkimatta tai asian käsittely keskeytettävä, tutkia ja jos, niin miltä osin, sitä perustetta, jolla se tuomioistuin, jossa kanne on ensiksi nostettu, katsoo olevansa toimivaltainen?”

- 6 Näihin kysymyksiin, joita on syytä käsitellä yhdessä, vastattaessa on muistettava aluksi, että Brysselin yleissopimuksen 21 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna San Sebastianin yleissopimuksen 8 artiklalla, määrätään seuraavaa:

”Jos eri sopimusvaltioiden tuomioistuimissa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on ensin nostettu, on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely, kunnes on ratkaistu, että tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen.

Kun on ratkaistu, että se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, tulee muiden tuomioistuinten tuon tuomioistuimen toimivallan vuoksi jättää asia tutkimatta.”

- 7 San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Vuoden 1978 yleissopimuksella, vuoden 1982 yleissopimuksella ja tällä yleissopimuksella muutettujen vuoden 1968 yleissopimuksen ja vuoden 1971 pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan ainoastaan sellaisiin oikeudenkäynteihin, jotka on pantu vireille, ja sellaisiin virallisiin asiakirjoihin, jotka on laadittu sen jälkeen, kun yleissopimus on tullut voimaan alkuperävaltiossa, ja jos tuomion tai virallisen asiakirjan tunnustamista tai täytäntöönpanoa pyydetään, kun yleissopimus on tullut voimaan siinä valtiossa, johon pyyntö on osoitettu.

2. Tuomiot, jotka on annettu sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan tuomiovaltion ja sen valtion välillä, johon pyyntö on osoitettu, ja jotka on annettu ennen tämän yleissopimuksen voimaantuloa vireille pannuissa asioissa, tunnustetaan ja pannaan kuitenkin täytäntöön vuoden 1968 yleissopimuksen III osaston määräysten mukaisesti, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1978 yleissopimuksella, vuoden 1982 yleissopimuksella ja tällä yleissopimuksella, jos sovelletut toimivaltasäännökset vastaavat vuoden 1968 yleissopimuksen muutetun II osaston määräyksiä tai sellaisen sopimuksen määräyksiä, jotka asian tullessa vireille olivat voimassa kyseisten valtioiden välillä.”

- 8 San Sebastianin yleissopimus tuli sen 32 artiklan 2 kohdan mukaan voimaan Portugalin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä kolmannen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun viimeinen ratifioimiskirja oli talletettu, eli 1.7.1992.
- 9 Sääntö, jolla määrätään Brysselin yleissopimuksen 21 artiklan ajallisesta soveltamisesta, on siten San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklan 1 kohdan sääntö. On kuitenkin todettava, että tämän määräyksen perusteella ei voida varmuudella tietää, onko Brysselin yleissopimuksen 21 artiklassa asetettuja, vireilläolotapauksia koskevia sääntöjä sovellettava silloin, kun ensimmäinen kanne nostettiin sopimusvaltiossa ennen San Sebastianin yleissopimuksen voimaantuloa ja myöhempi kanne

nostettiin toisessa sopimusvaltiossa voimaantulon jälkeen, vai onko edellytettävä, että molemmat kanteet on nostettu San Sebastianin yleissopimuksen voimaantulon jälkeen.

- 10 Vaikka 21 artikla kuuluu Brysselin yleissopimuksen II osastoon yhdessä niiden muiden sääntöjen kanssa, joissa määritellään sen tuomioistuimen toimivalta, jossa kanne on nostettu, siinä määrätään, että tämän tuomioistuimen on keskeytettävä asian käsittely ja tarvittaessa jätettävä asia tutkimatta sen vuoksi, että toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa on vireillä oikeudenkäynti. Toisin kuin muissa menettelysäännöissä, siinä siis edellytetään ehdottomasti, että toinen kanne, joka on voitu nostaa joko ennen yleissopimuksen voimaantuloa tai sen jälkeen, on otettava huomioon.

- 11 Kun San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklan 1 kohdassa todetaan, että Brysselin sopimusta sovelletaan sellaisiin oikeudenkäynteihin, jotka on pantu vireille sen jälkeen, kun yleissopimus on tullut voimaan, siinä ei kuitenkaan täsmennetä, edellytetäänkö Brysselin yleissopimuksen 21 artiklassa tarkoitettussa tapauksessa, jossa eri sopimusvaltioiden tuomioistuimissa on nostettu useita kanteita, että kaikki kanteet on nostettu voimaantulon jälkeen, vai riittääkö se, että tilanne on tämä siinä tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin osalta, jossa viimeinen kanne on nostettu.

- 12 On totta, että suurimmassa osassa Brysselin yleissopimuksen 21 artiklan kieliversioista viitataan kanteiden nostamiseen, ja näiden kieliversioiden perusteella vaikuttaa siis siltä, että San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että siinä edellytetään edellä mainitun 21 artiklan soveltamista vain, jos kaikki kanteet on nostettu yleissopimuksen voimaantulon jälkeen. Saksankielisessä ("werden — — anhängig gemacht") ja hollanninkielisessä ("aanhangig zijn") versiossa viitataan kuitenkin tilanteeseen, jossa oikeudenkäynti on vireillä, ja näiden kieliversioiden perusteella voidaan siten ajatella, että 21 artiklan sääntöä sovelletaan 29 artiklan 1 kohdan perusteella silloin, kun asia on San Sebastianin yleissopimuksen tultua voimaan vireillä tuomioistuimessa, jossa kanne on nostettu myöhemmin.

- 13 Toisaalta tämän tuomion 9 kohdassa mainitut kaksi tulkintavaihtoehtoa voivat myös johtaa epätyydyttäviin ja Brysselin yleissopimuksen tavoitteiden, sellaisina

kuin ne ilmenevät yleissopimuksen johdanto-osasta, vastaisiin tuloksiin; näitä tavoitteita ovat erityisesti tuomioistuinten tuomioiden vastavuoroisen tunnustamisen ja täytäntöönpanon helpottaminen sekä yhteisöön sijoittautuneiden henkilöiden oikeussuojan vahvistaminen. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut toistuvasti erityisesti 21 artiklan osalta, että tämä määräys kuuluu toisiinsa liittyviä kanteita koskevan 22 artiklan kanssa Brysselin yleissopimuksen II osaston 8 jaksoon, jolla pyritään välttämään eri sopimusvaltioiden tuomioistuimissa vireillä olevat rinnakkaiset oikeudenkäynnit ja näistä mahdollisesti seuraavat ristiriitaiset tuomiot hyvän oikeudenhoidon edistämiseksi yhteisössä. Näiden määräysten tarkoituksena on ehkäistä siinä määrin kuin mahdollista jo ennalta 27 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen sellaisen tilanteen syntyminen, jossa tuomiota ei tunnusteta, koska se on ristiriidassa sellaisen tuomion kanssa, joka on annettu samojen asianosaisten välillä siinä valtiossa, jossa tunnustamista pyydetään (ks. asia 144/86, Gubisch Maschinenfabrik, tuomio 8.12.1987, Kok. 1987, s. 4861, 8 kohta ja asia C-351/89, Overseas Union Insurance ym., tuomio 27.6.1991, Kok. 1991, s. I-3317, 16 kohta).

- 14 Teoria, jonka mukaan 21 artiklaa sovelletaan silloin, kun myöhempi oikeudenkäynti on pantu vireille San Sebastianin yleissopimuksen voimaantulon jälkeen, vaikka ensimmäinen kanne olisikin nostettu ennen voimaantuloa, voisi johtaa siihen, että oikeusriidan asianosaiset eivät kykenisi saamaan siinä sopimusvaltiossa täytäntöönpanokelpoista tuomiota, jossa myöhempi oikeudenkäynti on vireillä. Sen tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, olisi nimittäin keskeytettävä asian käsittely ja tarvittaessa jätettävä kanne tutkimatta sen vuoksi, että toisen sopimusvaltion tuomioistuimessa on vireillä oikeudenkäynti, vaikka tässä jälkimmäisessä oikeudenkäynnissä annetun tuomion tunnustaminen ja täytäntöönpano voisi osoittautua mahdottomaksi siinä valtiossa, jossa tunnustamista ja täytäntöönpanoa pyydetään (täytäntöönpanovaltio). San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklan 2 kohdan perusteella tilanne olisi näet tämä, jos sen valtion, jossa tuomio annettiin (tuomiovaltio), tuomioistuimen toimivalta perustuisi sääntöihin, jotka eivät vastaa Brysselin yleissopimuksen II osaston määräyksiä tai sellaisen sopimuksen määräyksiä, jotka asian tullessa vireille olivat voimassa tuomiovaltion ja täytäntöönpanovaltion välillä.
- 15 Päinvastainen teoria, jonka mukaan 21 artiklaa sovelletaan vain, jos molemmat oikeudenkäynnit on saatettu vireille San Sebastianin yleissopimuksen voimaantulon jälkeen, johtaisi sitä vastoin siihen, että molemmat oikeudenkäynnit jatkuisivat kahdessa eri sopimusvaltiossa mahdollisesti kahden erilaisen tuomion antamiseen

- saakka. Jos tuomiot olisivat ristiriitaisia, kumpakaan näistä tuomioista ei Brysselin yleissopimuksen 27 artiklan 3 kohdan säännön mukaisesti voitaisi tunnustaa toisessa valtiossa.
- 16 Tämän vuoksi on välttämätöntä tulkita San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklan 1 kohtaa tämän yleissopimuksen sekä Brysselin yleissopimuksen järjestelmän ja tavoitteiden valossa.
- 17 Tätä määräystä on siten tulkittava tavalla, jolla yhteisöön sijoittautuneiden henkilöiden oikeussuojaa voidaan vahvistaa ja tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa helpottaa erityisesti vähentämällä riskejä, jotka liittyvät tuomioiden ristiriitaisuuteen, joka on syy, jonka perusteella tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta voidaan Brysselin yleissopimuksen 27 artiklan 3 kohdan ja 34 artiklan toisen kappaleen perusteella kieltäytyä (ks. asia C-220/88, Dumez France ja Tracoba, tuomio 11.1.1990, Kok. 1990, s. I-49, 18 kohta ja em. asia Overseas Union Insurance ym., tuomion 15 kohta).
- 18 San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklan 2 kohdan mukaan tuomiot, jotka on annettu sopimusvaltiossa ennen voimaantuloa vireille pannuissa asioissa sen jälkeen, kun kyseinen yleissopimus on tullut voimaan, on kuitenkin tunnustettava ja pantava täytäntöön Brysselin yleissopimuksen III osaston määräysten mukaisesti, jos sovelletut toimivaltasäännökset vastaavat Brysselin yleissopimuksen II osaston määräyksiä tai sellaisen sopimuksen määräyksiä, joka asian tullessa vireille oli voimassa tuomiovaltion ja täytäntöönpanovaltion välillä.
- 19 Tällaisessa tapauksessa tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, on siis 21 artiklan mukaisesti keskeytettävä viran puolesta asian käsittely siihen asti kunnes sen tuomioistuimen toimivalta, jossa kanne on ensin nostettu, on osoitettu, ja kun tämä on osoitettu, sen on jätettävä asia tutkimatta toisen tuomioistuimen toimivaltaisuuden takia. Tällä tavoin voidaan välttää se, että annetaan rinnakkaisia ja mahdollisesti ristiriitaisia tuomioita, jotka voivat olla esteenä vastavuoroiselle tunnustamiselle ja täytäntöönpanolle.

- 20 Sitä vastoin silloin kun sen tuomioistuimen toimivalta, jossa kanne on ensin nostettu, perustuu säännöksiin, jotka eivät vastaa Brysselin yleissopimuksen II osaston määräyksiä tai sellaisen sopimuksen määräyksiä, joka asian tullessa vireille oli voimassa tuomiovaltion ja täytäntöönpanovaltion välillä, tämän tuomioistuimen tuomiota ei voida tunnustaa siinä sopimusvaltiossa, jonka tuomioistuimessa kanne on nostettu myöhemmin.
- 21 Tässä tapauksessa sen tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, on jätettävä soveltamatta 21 artiklaa ja jatkettava siinä vireillä olevan asian käsittelyä. Tällä tavoin tuomio voidaan antaa tuomioistuimessa, jossa kanne on nostettu myöhemmin, vaikka kyseisessä sopimusvaltiossa ei voida tunnustaa eikä panna täytäntöön sen tuomioistuimen antamaa tuomiota, jossa kanne on ensin nostettu. Sen tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, antama tuomio voidaan lisäksi tunnustaa ja panna täytäntöön siinä sopimusvaltiossa, jonka tuomioistuimessa kanne on ensin nostettu, tosin sillä edellytyksellä, ettei se ole ristiriidassa tässä valtiossa samojen asianosaisten välillä annetun tuomion kanssa.
- 22 On vielä täsmennettävä, että jos se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, ei ole vielä lausunut omasta toimivallastaan, sen tuomioistuimen tehtävänä, jossa kanne on myöhemmin nostettu, on soveltaa Brysselin yleissopimuksen 21 artiklaa väliaikaisesti ja keskeyttää asian käsittely ottaen samalla huomioon, että siinä vireillä olevaa oikeudenkäyntiä voidaan jatkaa myöhemmin, jos tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, toteaa, ettei sillä ole toimivaltaa, tai jos sovelletut toimivaltasäännökset eivät vastaa Brysselin yleissopimuksen II osaston määräyksiä tai sellaisen sopimuksen määräyksiä, joka asian tullessa vireille olivat voimassa tuomiovaltion ja täytäntöönpanovaltion välillä.
- 23 On totta, että tämän tulkinnan vuoksi sopimusvaltion tuomioistuimen on valvottava toisen sopimusvaltion tuomioistuimen toimivaltaa Brysselin yleissopimuksen 28 artiklassa ja 34 artiklan toisessa kappaleessa nimenomaisesti mainittujen tilanteiden lisäksi, vaikka onkin niin, että yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa *Overseas Union Insurance ym.* annetun tuomion 24 kohdassa todennut, että tämän yleissopimuksen perusteella ei näitä määrältään rajallisia poikkeuksia lukuun ottamatta voida tällaista valvontaa harjoittaa. Tästä periaatteesta poikkeaminen vaikuttaa kuitenkin perustellulta ennakkoratkaisupyynnön esittäneen kansallisen tuomioistuimen tarkoittamassa tapauksessa.

- 24 Ensinnäkin San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklan 2 kohdan siirtymämääräyksen mukaan yleissopimuksen tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien sääntöjen soveltaminen riippuu nimenomaan sen tuomioistuimen toimivallasta, jossa kanne on ensin nostettu.
- 25 Toiseksi tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, on vain määriteltävä, vastaako sen tuomioistuimen toimivalta, jossa kanne on ensin nostettu, Brysselin yleissopimuksen määräyksiä tai kyseisten valtioiden välisen sopimuksen määräyksiä, jotka ovat molemmille tuomioistuimille yhteisiä ja joita molempien sopimusvaltioiden tuomioistuimet voivat tulkita samalla tuomiovallalla (ks. em. asia Overseas Union Insurance ym., tuomion 23 kohta). Siinä erityistapauksessa, jossa sen tuomioistuimen toimivalta, jossa kanne on ensin nostettu, perustuu Brysselin yleissopimuksen 4 artiklan mukaisesti tämän tuomioistuimen oman valtion lakiin, kyseinen tuomioistuin kykenee kiistatta parhaiten lausumaan omasta toimivallastaan, ja sen tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, on vain varmistettava, että tämän määräyksen soveltamisen edellytykset täyttyvät eli että kantajalla on kotipaikka jossakin sopimusvaltiossa ja vastaajalla ei ole kotipaikka missään sopimusvaltiossa. Tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, ei missään tapauksessa pidä siis arvioida sen tuomioistuimen toimivaltaa, jossa kanne on ensin nostettu, tämän kyseisen valtion lainsäädännön perusteella.
- 26 Lopuksi on korostettava, että edellä kuvattua järjestelmää on sovellettava vain väliaikaisesti, jotta saadaan ratkaistua Brysselin yleissopimuksen voimaantulosta johtuvat ongelmat, ja niin kauan kuin ennen yleissopimuksen voimaantuloa nostetut kanteet ovat vireillä sopimusvaltiossa. Tämän tuomion 23 kohdassa mainittua periaatetta ei siksi loukata jatkuvasti.
- 27 Esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin on siten vastattava, että San Sebastianin yleissopimuksen 29 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun kahdessa eri sopimusvaltiossa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita ja kun kanteista ensimmäinen on nostettu ennen Brysselin yleissopimuksen voimaantuloa näiden kahden valtion välillä ja niistä toinen yleissopimuksen voimaantulon jälkeen, sen tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, on

sovellettava Brysselin yleissopimuksen 21 artiklaa, jos tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on katsonut olevansa toimivaltainen sellaisen säännön perusteella, joka vastaa Brysselin yleissopimuksen II osaston määräyksiä tai sellaisen sopimuksen määräyksiä, joka asian tullessa vireille oli voimassa kyseisten valtioiden välillä, ja sen on sovellettava tätä artiklaa väliaikaisesti, jos se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, ei ole vielä lausunut omasta toimivallastaan. Tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, ei sen sijaan pidä soveltaa Brysselin yleissopimuksen 21 artiklaa, jos se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on katsonut olevansa toimivaltainen sellaisen säännön perusteella, joka ei vastaa Brysselin yleissopimuksen II osaston määräyksiä tai sellaisen sopimuksen määräyksiä, joka asian tullessa vireille oli voimassa näiden valtioiden välillä.

Oikeudenkäyntikulut

- 28 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut House of Lordsin 25.5.1995 antamallaan määräyksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan yleissopimukseen 26 päivänä toukokuuta 1989 tehdyn yleissopimuksen

29 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kun kahdessa eri sopimusvaltiossa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita ja kun kanteista ensimmäinen on nostettu ennen Brysselin yleissopimuksen voimaantuloa näiden kahden valtion välillä ja niistä toinen yleissopimuksen voimaantulon jälkeen, sen tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, on sovellettava Brysselin yleissopimuksen 21 artiklaa, jos tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on katsonut olevansa toimivaltainen sellaisen säännön perusteella, joka vastaa Brysselin yleissopimuksen II osaston määräyksiä tai sellaisen sopimuksen määräyksiä, joka asian tullessa vireille oli voimassa kyseisten valtioiden välillä, ja sen on sovellettava tätä artiklaa väliaikaisesti, jos se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, ei ole vielä lausunut omasta toimivaltastaan. Tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, ei sen sijaan pidä soveltaa Brysselin yleissopimuksen 21 artiklaa, jos se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on katsonut olevansa toimivaltainen sellaisen säännön perusteella, joka ei vastaa Brysselin yleissopimuksen II osaston määräyksiä tai sellaisen sopimuksen määräyksiä, joka asian tullessa vireille oli voimassa näiden valtioiden välillä.

Ragnemalm

Mancini

Kapteyn

Murray

Hirsch

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä lokakuuta 1997.

R. Grass

H. Ragnemalm

kirjaaja

kuudennen jaoston puheenjohtaja